

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/147/2021
Identifikačné číslo spisu: 6119327067
Dátum vydania rozhodnutia: 29.06.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Mario Dubaň
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:6119327067.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu BENCONT COLLECTION, a. s., so sídlom v Bratislave, Vajnorská 100/A, IČO: 47 967 692, zastúpeného JUDr. Oskarom Chnápkom, advokátom so sídlom v Banskej Bystrici, Komenského 3, proti žalovanej M. A., bývajúcej v F. D., N. U. XX/XX, o zaplatenie 10.066,04 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 13Csp/102/2019, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 8. decembra 2020 sp. zn. 14CoCsp/26/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie zamietá.

Žalovanej n e priznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 12. novembra 2019 č. k. 13Csp/102/2019-80, žalobu žalobcu zamietol a žalovanej nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi nepriznal. Rozhodol tak o žalobe, ktorou sa žalobca domáhal od žalovanej zaplatenia 10.066,04 eur spolu s úrokom 20,90 % ročne z istiny od 20. decembra 2018 do zaplatenia, spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne z istiny od 20. decembra 2018 do zaplatenia na tom základe, že žalobca nadobudol žalovanú pohľadávku zo zmluvy o úvere č. XXXXXXXXXXXX spolu s jej príslušenstvom na základe zmluvy o postúpení pohľadávok z 20. decembra 2018, uzatvorenej medzi S. C., B.K. ako postupcom a žalobcom ako postupníkom. Súd prvej inštancie mal vykonaním dokazovaním za nesporné, že právny predchodca žalobcu a žalovaná uzatvorili zmluvu o spotrebiteľskom úvere v zmysle zákona č. 129/2010 Z. z., keďže jej predmetom bolo dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov žalovanej vo forme úveru (§ 1 ods. 2 tohto zákona) s tým, že sa jedná o spotrebiteľský zmluvný vzťah v zmysle § 52 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. (ďalej len „Občiansky zákonník“). Mal za preukázané, že právny predchodca žalobcu poskytol žalovanej úver vo výške 6.500,- eur, ktorý nesplácala riadne a včas v súlade so zmluvou, pričom zmluvné strany sa v súlade s § 565 Občianskeho zákonníka dohodli v čl. 5 bode 5.5 písm. a/ OP na možnosti predčasného zosplatnenia úveru. Z listiny „aktuálny stav úveru“ okresnému súdu vyplynulo, že žalovaná od 25. novembra 2015 do zosplatnenia úveru nezaplatila žiadnu splátku a bola v omeškani s úhradou splátok

splatných od 20. júna 2015 do 20. júla 2016. Mal za zrejmé, že najneskoršou neuhradenou splátkou, s ktorou bola žalovaná ku dňu predčasného zosplatnenia úveru viac ako 3 mesiace v omeškani, bola splátka splatná 20. apríla 2016, ktorá zosplatnenie vyvolala. Trojročná premlčacia doba potom podľa § 103 druhej vety Občianskeho zákonníka začala plynúť 20. apríla 2016 a vzhľadom na to, že žaloba bola doručená súdu až 11. júla 2019, stalo sa tak po uplynutí premlčacej doby, skonštatoval súd prvej inštancie. Ďalej v tejto súvislosti zdôraznil, že na uvedenú skutočnosť súd v zmysle § 54a Občianskeho zákonníka prihliada vo všetkých konaniach, ktoré začali po 5. decembri 2018 ex officio, nakoľko podľa § 54a Občianskeho zákonníka nemožno vymáhať premlčané právo zo spotrebiteľskej zmluvy. Poznamenal, že žalovaná nemá právnické vzdelanie, nerozumie čo je premlčanie, ani aké má dôsledky uznanie premlčaného dlhu. Naopak, žalobca má právneho zástupcu a teda aj vedomosť o tom, že premlčané právo zo spotrebiteľskej zmluvy nemožno vymáhať podľa § 54a Občianskeho zákonníka, ale napriek tomu podal žalobu na súd a spoliehal sa, že slabšia zmluvná strana jeho premlčaný nárok uzná, čo súd prvej inštancie vyhodnotil ako hrubý rozpor so zákonom (§ 54a Občianskeho zákonníka) a s dobrými mravmi. Takémuto konaniu okresný súd odmietol poskytnúť ochranu, o to viac, že žalovaná je v nepriaznivej životnej situácii. Súd prvej inštancie poukázal na to, že nerozhodol rozsudkom pre uznanie podľa § 282 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), pretože pohľadávka žalobcu zo spotrebiteľskej zmluvy je premlčaná, na ktorú okolnosť súd prihliada z úradnej moci a premlčané právo veriteľovi nie je možné priznať. Dospel k záveru, že z tohto dôvodu by rozsudok pre uznanie bol v rozpore s hmotným právom (§ 54a Občianskeho zákonníka) a preto žalobu v celom rozsahu z dôvodu premlčania zamietol. Rozhodnutie založil na právnom posúdení podľa ustanovení § 2 písm. d/ zákona č. 129/2010 Z. z., § 51 ods. 1 a 2, § 54a, § 879v, § 100 ods. 1, § 101, § 103, § 565, § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, § 151 ods. 1 a § 282 CSP. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v zmysle § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 CSP v spojení s čl. 4 a čl. 17 CSP tak, že úspešnej žalovanej nárok na náhradu trov konania nepriznal, keďže jej žiadne trovy nevznikli.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 8. decembra 2020 sp. zn. 14CoCsp/26/2020 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1, ods. 2 CSP ako vecne správny potvrdil a žalovanej náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcovi nepriznal. K námietke žalobcu o nesprávnom právnom posúdení veci, ktoré má spočívať v tom, že súd prvej inštancie mal postupom podľa § 282 CSP rozhodnúť vo veci rozsudkom pre uznanie nároku a nie prihliadať na premlčanie za aplikácie § 54a Občianskeho zákonníka, nakoľko žalovaná v konaní pred súdom uznala uplatnenú pohľadávku, odvolací súd v odôvodnení zrekapituloval, že súd prvej inštancie nepochybne žalobu zamietol z dôvodu, že pohľadávka žalobcu zo spotrebiteľskej zmluvy je premlčaná, na ktorú okolnosť súd je povinný prihliadať z úradnej moci v zmysle § 54a Občianskeho zákonníka a premlčané právo veriteľovi nie je možné priznať a že práve z tohto dôvodu dospel k názoru, že vo veci nemožno rozhodnúť rozsudkom pre uznanie. Na ďalšie zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku odvolací súd ozrejmil, že ustanovenie § 282 CSP upravuje inštitút rozsudku pre uznanie, ktorý nie je vylúčený ani v spotrebiteľských sporoch. V prípade, ak žalovaný uzná nárok uplatnený žalobcom, resp. jeho časť, súd rozhoduje rozsudkom pre uznanie podľa § 282 CSP za podmienky, že žalobca navrhol rozhodnúť rozsudkom pre uznanie. Odvolací súd mal nepochybne za preukázané, že tieto podmienky v súdnej veci splnené boli. Poukázal však na to, že podľa názoru časti odbornej verejnosti súd nesmie rozhodnúť rozsudkom pre uznanie nároku, pokiaľ spotrebiteľská zmluva alebo iné zmluvné dokumenty súvisiace so spotrebiteľskou zmluvou obsahujú zmluvnú podmienku, ktorá je neprijateľná. Tento názor opierajú o to, že súdy sú povinné v spotrebiteľských sporoch chrániť slabšiu stranu, a to aj tým, že z úradnej povinnosti prihliadajú na existenciu takýchto zmluvných podmienok. Uznávací prejav žalovaného v takom prípade súd síce poznamenaná v zápisnici, resp. vo zvukovom zázname, v písomnom odôvodnení rozsudku však uvedie, prečo mu nepriznal procesnoprávne účinky (komentár k § 282 - ASPI). A aj keď sa krajský súd stotožnil s názorom žalobcu, že uznávací prejav žalovanej, ktorý urobila vo vyjadrení k žalobe je procesným uznaním nárokov uplatnených žalobou v zmysle § 282 CSP, súčasne zaujal stanovisko, že nie každé uznanie nároku musí byť nevyhnutne súdom akceptované a má viesť na návrh žalobcu k vydaniu rozsudku pre uznanie nároku. Rozsudok pre uznanie, ako každé iné rozhodnutie súdu, by malo byť zákonné, t. j. v súlade s hmotným právom s tým, že aj keď (na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy § 153a ods. 3 OSP) to ustanovenie § 282 CSP explicitne nevyjadruje, požiadavka zákonnosti

vyplýva z ochrany slabšej strany t. j. spotrebiteľa. Odvolací súd preto dospel k záveru, že napriek uznávaciemu prejavu žalovanej spotrebiteľky a návrhu žalujúceho dodávateľa na vydanie rozsudku pre uznanie, tento nemožno vydať, ak by odporoval hmotnému právu - napr. v žalobe by sa uplatňoval nárok na základe neprijateľnej zmluvnej podmienky, ktorej neplatnosť skúma aj bez návrhu alebo by sa uplatňovalo premlčané právo, na ktoré súd zo zákona musí pri rozhodovaní o žalobe prihliadať v zmysle § 54a Občianskeho zákonníka. Poukázal na novelu Občianskeho zákonníka prevedenú zákonom č. 343/2018 Z. z., ktorá zaviedla s účinnosťou od 5. decembra 2018 nemožnosť vymáhania a zabezpečenia premlčaných spotrebiteľských nárokov (§ 54a) a v tejto súvislosti vyzdvihol, ako súd prvej inštancie náležite prihliadol na premlčanie z úradnej povinnosti aj bez návrhu, keďže žalobca si svoj nárok na súde voči žalovanej ako spotrebiteľke neuplatnil včas pred uplynutím premlčacej doby. Odvolací súd na uvedenom základe považoval za správne konštatovanie súdu prvej inštancie, že priznanie žalobou uplatneného nároku by bolo v rozpore s hmotným právom a z hľadiska meritórneho posúdenia sporu uzavrel, že ak žalobca uplatnil premlčané právo zo spotrebiteľskej zmluvy a v konaní nie je preukázané, že by spotrebiteľ v čase uznania nároku mal vedomosť o premlčaní uplatneného práva zo spotrebiteľskej zmluvy, v takom prípade neprichádza do úvahy vydanie rozsudku pre uznanie pre jeho rozpor so zákonom. Vyslovil úvahu, že iba v prípade, ak spotrebiteľ vedel o premlčaní, možno zmeniť obsah premlčaného práva zo spotrebiteľskej zmluvy a nahradiť ho novým právom, alebo obnoviť jeho vymáhateľnosť, a to na základe právneho úkonu dlžníka (druhá veta § 54a Občianskeho zákonníka), čo v súdnej veci splnené nebolo. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa ustanovenia § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená a to v otázke „či súd môže rozhodnúť rozsudkom pre uznanie v zmysle § 282 CSP pri splnení všetkých zákonom stanovených podmienok, ak žalovaná, ktorá je spotrebiteľ, uznala premlčaný nárok žalobcu.“ V danom prípade dovolateľ za kľúčovú považoval skutočnosť, že žalovaná písomným podaním adresovaným súdu prvej inštancie uznala žalobcov nárok. Za nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších inštancií hodnotil záver, podľa ktorého v okolnostiach danej veci súd prvej inštancie nebol povinný vydať rozsudok pre uznanie nároku, aj keď k tomu podľa názoru dovolateľa boli splnené všetky zákonné podmienky. Takéto posúdenie veci mal za rozporné s legálnou definíciou ustanovenia § 282 CSP, ktoré neuvádza žiadne obmedzenia, pre ktoré by nebolo možné spor rozhodnúť rozsudkom pre uznanie nároku. Namietal, že nový procesný kódex neprevzal predchádzajúcu právnu úpravu (§ 153a ods. 3 OSP), ktorá neumožňovala rozsudkom na základe uznania nároku rozhodnúť spor, ktorý účastníci nemôžu skončiť súdnym zmierom. A zdôraznil, že ak by zákonodarca chcel umožniť súdu rozhodnúť sa, či v konkrétnom prípade vydá alebo nevydá rozsudok pre uznanie, takúto dispozičnú možnosť pre súd by vyjadril v zákone. Žalobca zároveň ozrejmil aj to, že rozsudok pre uznanie sa neopiera o zistenie skutkového stavu veci, ale o procesný úkon - uznanie žalovaného, kedy nie sú potrebné ani prednesy strán sporu, ich skutkové tvrdenia a nevykonáva sa dokazovanie. Vyslovil presvedčenie, že splnenie zákonných podmienok stačí na to, aby bol rozsudok pre uznanie vydaný a tiež, že v prípade rozsudkov pre uznanie súdy nemajú ani možnosť zistiť, či je uznanie ako právny úkon v rozpore s právnymi predpismi, keďže v časti, v ktorej žalovaný uzná nárok žalobcu, nie je oprávnený skúmať skutkový stav. Z týchto dôvodov navrhol rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie a rozhodnutie.

4. Žalovaná sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadřila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1, ods. 2 písm. a/ CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je síce procesne

prípustné, ale nie je dôvodné a preto ho zamietol (§ 448 CSP).

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

11. V danom prípade dovolateľ vyvodil prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP s tým, že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho posúdenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená a to konkrétne, či „súd môže rozhodnúť rozsudkom pre uznanie v zmysle § 282 CSP pri splnení všetkých zákonom stanovených podmienok, ak žalovaná, ktorá je spotrebiteľ, uznala premľčaný nárok žalobcu.“

12. Vzhľadom na nastolenie právnej otázky spôsobom zodpovedajúcim § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu je procesne prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

13. Po konštatovaní prípustnosti dovolania podrobil dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu meritórnemu dovolaciemu prieskumu a pristúpil k posúdeniu dôvodnosti dovolania z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci dovolacím súdom vo vymedzenej právnej otázke. Avšak pre adresnejšie vystihnutie podstaty otázky zásadného právneho významu, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (pri zachovaní predpokladu, že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho posúdenia práve tejto otázky), bolo potrebné dovolateľom nastolené znenie otázky modifikovať a to nasledovne: „Sú splnené zákonné podmienky na vydanie rozsudku pre uznanie nároku v zmysle ustanovenia § 282 CSP, ak žalobca uplatní žalobou na súde nárok, ktorý ako premľčané právo zo spotrebiteľskej zmluvy nemožno v zmysle § 54a Občianskeho zákonníka vymáhať a žalovaná, ktorá je spotrebiteľkou, takýto nárok vo vzťahu k súdu uznala?“

14. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky

(questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

15. Podľa ustanovenia § 282 CSP ak žalovaný uzná nárok uplatnený žalobcom alebo jeho časť, rozhodne súd na návrh žalobcu rozsudkom pre uznanie nároku.

16. Podľa ustanovenia § 283 CSP ak na strane žalovaného vystupuje viacero subjektov, je na vydanie rozsudku pre uznanie nároku potrebné, aby nárok žalobcu uznali všetci žalovaní; to neplatí, ak ide o samostatné spoločenstvo podľa § 76. Ak bol nárok uznaný písomným prejavom žalovaného, nemusí súd nariadovať pojednávanie (§ 284 CSP). Odôvodnenie rozsudku pre uznanie nároku obsahuje len stručnú identifikáciu procesného nároku a právny dôvod vydania rozsudku pre uznanie nároku (§ 285 CSP).

17. Rozsudok pre uznanie nároku je procesný inštitút, ktorého účelom je zhospodárniť konanie v prípade, že žalovaný osobitným procesným úkonom uzná nárok uplatnený žalobcom. Vydanie rozsudku pre uznanie nároku je viazané na návrh žalobcu. Uznanie nároku voči súdu je možné uskutočniť vo všetkých procesných formách predpísaných zákonom pre podania strán - podstatný bude obsah tohto úkonu. V dôsledku uznávacieho prejavu žalovaného odpadá dôvod, pre ktorý sa konanie začalo (spornosť v otázke existencie uplatneného nároku). Ak žalovaný v priebehu konania žalobcov nárok účinne uzná, súd už ďalej nezisťuje skutkové okolnosti a na ich objasnenie nevykonáva dokazovanie - vychádza zo samotného uznania nároku žalovaného. V prípade, že sú splnené predpoklady vyplývajúce z § 282, § 283 CSP a žalobca navrhne rozhodnúť rozsudkom pre uznanie, je súd povinný (obligátne) rešpektovať procesnú situáciu, ktorá nastala v dôsledku uznávacieho prejavu žalovaného a musí vydať rozsudok pre uznanie nároku (viď direktívnu dikciu zákona - „rozhodne súd“); súd teda v takom prípade nemá možnosť zvažovať, či rozsudok na základe uznania nároku vydá alebo nevydá.

17.1. Ustanoveniu § 282 CSP a účelu, ktorý sa ním sleduje zodpovedá aj obmedzená prípustnosť odvolania, keď odvolanie proti rozsudku na základe uznania nároku v zásade nie je prípustné okrem prípadov odvolania podaného z dôvodu, že neboli splnené podmienky na vydanie takéhoto rozhodnutia (porov. § 356 písm. a/ CSP). Na rozdiel od predchádzajúcej úpravy už nie je možné v súčasnosti napadnúť rozsudok pre uznanie nároku z dôvodu, že vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Odvolanie proti rozsudku pre uznanie nároku sa pripúšťa len z jediného dôvodu. Ním je, že neboli splnené podmienky na jeho vydanie. Pod týmto zákonným vymedzením treba rozumieť a/ procesné podmienky (podmienky konania), platné pre každé súdne konanie, za ktorých splnenia môže súd konať vo veci a b/ osobitné podmienky pre vydanie rozsudku pre uznanie nároku zakotvené v § 282 - § 284. Podmienka uznania nároku by nebola splnená ani vtedy, ak by vydanie rozsudku pre uznanie bolo v rozpore s kogentnými ustanoveniami právneho predpisu (pozri Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK, str. 1188 a podobne SJ (ČR) 103/1998).

18. Podľa ustanovenia § 54a Občianskeho zákonníka premlčané právo zo spotrebiteľskej zmluvy nemožno vymáhať a ani ho platne zabezpečiť; ustanovenie § 151j ods. 2 tým nie je dotknuté. Zmeniť obsah premlčaného práva zo spotrebiteľskej zmluvy, nahradiť ho novým právom alebo obnoviť jeho vymáhateľnosť možno len na základe právneho úkonu dlžníka, ktorý o premlčaní vedel.

18.1. Ustanovenie § 54a bolo do Občianskeho zákonníka zavedené zákonom č. 343/2018 Z. z. ako reakcia na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) zo 7. februára 2018 sp. zn. PL. ÚS 11/2016-60, ktorým ústavný súd rozhodol, že ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Cieľom novely, ako uvádza dôvodová správa, je zavedenie osobitnej úpravy uplatňovania premlčaných nárokov zo spotrebiteľských zmlúv a ich zabezpečenia v reakcii na predmetný nález ústavného súdu. Základným cieľom navrhovanej právnej úpravy je „vytvorenie priestoru na to, aby dlhy

plynúce so spotrebiteľských zmlúv boli vymáhané len v rozumnom a primeranom čase.“ To vyplýva z toho, že „predkladateľ je presvedčený, že po uplynutí premlčacej doby, najmä s ohľadom na súčasný stav trhovej ekonomiky, niet v zásade z pohľadu štátnej moci záujmu hodného ochrany na podpore vynucovania plnenia zo spotrebiteľských zmlúv, ak sa právo niektorej zo strán premlčalo.“ Za vymáhanie premlčaného práva zo spotrebiteľskej zmluvy sa v tomto kontexte rozumie súdne konanie, exekučné konanie a rozhodcovské konanie.

18.2. Dôvodová správa k novele uvádza, že pre navrhovanú úpravu bolo vzorom ustanovenie § 845 Občianskeho zákonníka upravujúce vymáhateľnosť výhry zo stávk a hier. Podľa názoru dovolacieho súdu je pri odpovedi na otázku, čo v skutočnosti zavedenie tejto novej osobitnej hmotnoprávnej úpravy uplatňovania premlčaných nárokov zo spotrebiteľských zmlúv (z pozície premlčania) znamená, potrebné mať na zreteli, že ustanovenie § 54a Občianskeho zákonníka predovšetkým predpokladá, že premlčané právo zo spotrebiteľskej zmluvy (teda aj premlčané právo veriteľa) je ex lege zbavené nároku, t. j. jeho súdnej vymáhateľnosti. Týmto sa právo zo spotrebiteľskej zmluvy stáva zo zákona naturálnou obligáciou a stavia sa na roveň práva zo stávk a hier. Podľa § 845 ods. 1 pred bodkočiarkou Občianskeho zákonníka výhry zo stávk a hier nemožno vymáhať, t. j. plnenia zo stávky a hry sa výherca nemôže domáhať súdnou cestou. V prípade, ak by prišlo k uplatneniu nároku zo stávky alebo hry na súde, súd by musel takúto žalobu s poukazom na ustanovenie § 845 ods. 1 Občianskeho zákonníka zamietnuť.

19. So zreteľom na uvedené potom možno dospieť k záveru, že keďže režim premlčaného práva zo spotrebiteľskej zmluvy spočíva v tom, že ho nemožno vymáhať (nemožno ho uplatniť v súdnom ani v inom procesnom konaní), je v zásade neprípustné domáhať sa žalobou priznania premlčaného práva zo spotrebiteľskej zmluvy v zmysle § 54a Občianskeho zákonníka. Pokiaľ si žalobca takýto procesný nárok aj tak uplatní, žaloba musí byť zamietnutá a to aj pre prípad, že dôjde k uznaniu nároku žalovanou stranou. Podmienka uznania nároku totiž nie je splnená vtedy, ak by vydanie rozsudku pre uznanie nároku bolo v rozpore s kogentným ustanovením § 54a Občianskeho zákonníka. Splneniu zákonnej podmienky pre vydanie rozsudku na základe uznania nároku bráni také uznanie nároku, ktorý je (ex lege) zo zákona zbavený súdnej vymáhateľnosti.

20. Sumarizujúc vyššie uvedené východiská dovolací súd v odpovedi na dovolateľom položenú otázku zásadného právneho významu, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená uzatvára, že zákonné podmienky na vydanie rozsudku pre uznanie nároku v zmysle ustanovenia § 282 CSP nie sú splnené, ak žalobca žalobou uplatní na súde nárok, ktorý ako premlčané právo zo spotrebiteľskej zmluvy nemožno v zmysle § 54a Občianskeho zákonníka vymáhať a žalovaná, ktorá je spotrebiteľkou, takýto nárok vo vzťahu k súdu uznala.

21. Preto pokiaľ odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby z dôvodu, že žalobca si svoj nárok na súde voči žalovanej ako spotrebiteľke neuplatnil včas pred uplynutím premlčacej doby, spor z hľadiska právneho posúdenia veci vo vymedzenej právnej otázke rozhodol vecne správne.

22. Z uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že podané dovolanie nie je dôvodné a preto ho zamietol (§ 448 CSP).

23. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v zmysle § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP tak, že úspešnej žalovanej v dovolacom konaní (§ 255 ods. 1 CSP) v záujme rozumného usporiadania procesných nárokov strán v súlade so zásadou procesnej ekonomie (článok 4 ods. 2 v spojení s článkom 17 Základných princípov CSP) náhradu trov dovolacieho konania nepriznal z dôvodu, že jej v dovolacom konaní žiadne trovy nevznikli, ani jej nevyplývajú z obsahu spisu (R 72/2018).

24. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.